

Fakulta
tělesné kultury

STÁTNÍ ZÁVĚREČNÁ ZKOUŠKA (magisterská)

Část státní závěrečné zkoušky:	Speciální pedagogika
Studijní program:	Tělesná výchova a sport
Studijní obory:	Aplikovaná tělesná výchova Aplikované pohybové aktivity

- 1) Speciální pedagogika jako vědní disciplína. Pojetí speciální pedagogiky, základní historiografie. Pojem speciální pedagogika, cíl a předmět oboru. Komprehenzivní speciální pedagogika. Komprehenzivní andragogika ve speciální pedagogice. Speciálně pedagogické procesy a jevy.
- 2) Postavení speciální pedagogiky v soustavě věd. Pomocné vědy deskriptivní a normativní. Systém speciální pedagogiky. Hledisko všeobecného a užšího zaměření. Základní kategorie ve speciální pedagogice. Terminologická nejednotnost (defekt, handicap, vada. Jedinec se speciálními či specifickými potřebami). Příčiny postižení, jejich reverzibilita nebo ireverzibilita. Jedinci intaktní.
- 3) Spektrum socializace: socializace, resocializace, sociabilita, sociální adaptabilita. Integrace, inkluze, podpurná opatření, vnější a vnitřní bariéry. Stupně socializace (Sovák, Jesenský). Negativní formy socializace (ostrakismus, šikana, mobbing, bossing, kyberšikana aj.).
- 4) Metody speciální pedagogiky jako specifický fenomén. Etiologie a fenomenologie. Speciálně pedagogické metody obecné a speciální. Anamnéza a katamnéza. Speciálně pedagogické metody diagnostické, preventivní, nápravné, rehabilitační.
- 5) Normalita a abnormalita ve speciální pedagogice. Vývojové trendy v životní dráze jedince. Prevence ve speciální pedagogice, její význam. Diferenciální diagnostika, diagnostika psychomotorického vývoje.
- 6) Jedinci se speciálními potřebami a společnost. Mýty a skutečnost historického postavení zdravotně a sociálně znevýhodněných osob, pokusy o vymezení člověka se zdravotním postižením. Postavení občanů s postižením ve vybraných odvětvích práva (právo ústavní, občanské, pracovní, rodinné a trestní). Zákon o sociálních službách.

- 7) Mění se paradigma české speciální pedagogiky, interdisciplinarita oboru. Proces transformace ve speciální pedagogice. Segregace, nevzdělavatelnost, resortismus. Transformace vysokoškolské speciální pedagogiky, příprava speciálních pedagogů v Českých zemích. Vzdělávání speciálních pedagogů v Evropě (Německo, Dánsko, Nizozemí, Velká Británie aj.).
- 8) Alternativní systémy ve výchově jako signál demokratizace. Batavský systém, manualismus, Dewey, Montessori, Daltonský plán, Winetská soustava, Jenský plán, globální metoda, Waldorfská škola a antropozofie, Camphilské komunity. Využití alternativních systémů a jejich inovativních postupů a přístupů ve výchově a vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.
- 9) Terapeuticko-formativní přístupy ve speciální pedagogice, jejich vymezení. Charakteristika terapeutických metod užívaných ve speciální pedagogice (expresivní terapie, zooterapie aj.). Hraniční terapeutické metody, s akcentem na terapie využívající pohybové aktivity. Přístupy aplikované ve speciální pedagogice v kontextu psychoterapie. Psychologické prostředky ve speciálně-pedagogických terapiích. Podmínky zajištění terapeutického procesu.
- 10) Školy a třídy primárně zřízené pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami - aktuální problematika v naší zemi. Transformace speciálního vzdělávání, transformace speciálně-pedagogické péče v zařízeních rezortu sociálních věcí.
- 11) Základní organizace občanů se zdravotním postižením, vývoj v českých zemích. Neziskový sektor, další organizace zdravotně postižených. Mezinárodní organizace zdravotně postižených.
- 12) Společné vzdělávání. Školská integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (potřebou podpůrných opatření), současný stav a výhledové tendence. Inkluze jedinců se speciálními potřebami.
- 13) Kvalita života jako podmiňující aspekt ve vztahu ke zdravotnímu postižení, zdravotnímu či sociálnímu znevýhodnění. Osobnost a profesionální zátěž speciálního pedagoga, možnosti jejího zvládnutí. Supervize v pomáhajících profesích. Syndrom vyhoření.
- 14) Komprehenzivní rehabilitace jedinců se speciálními potřebami, její zásady (Kábele, Vašek). Vymezení úkolů a vztahů mezi jednotlivými složkami. Model postižení dle ICF 2001 a jeho propojení s konceptem komprehenzivní rehabilitace.
- 15) Speciálně-pedagogická diagnostika. Teoretická východiska, definice, principy, členění, diagnostické prostředky, etika diagnostiky. Diagnostické metody (klinické, testové) a příklady jejich využití u osob s postižením.

- 16)** Speciálně-pedagogická diagnostika v systému školního poradenství. Speciálně poradenské centrum, pedagogicko-psychologická poradna a jejich diagnostická činnost (IVP; diagnostika poruch učení, školní zralosti). Učitel/ka a možnosti diagnostiky (diagnostika vědomostí a dovedností žáků, diagnostika školní třídy, sebeevaluaace; kariérové poradenství).
- 17)** Problematika péče o dítě s postižením v předškolním věku. Úloha rodiny, přístup k dítěti s postižením, rané služby jako součást speciálně-pedagogického podpůrného systému.
- 18)** Poradenská zařízení a instituce. Poradenské aktivity ve školství, školní poradenství (systém výchovného poradenství). Poradenství specificky se vztahující ke speciální pedagogice a jeho organizace; aktuální změny a jejich pojetí. Poradenské aktivity dalších institucí.
- 19)** Speciální pedagogika osob s mentálním (intelektovým) postižením. Základní terminologie, pojem a definice, klasifikace, etiologie postižení. Mentální postižení jako psychologický, pedagogický a sociokulturní problém. Psychologické zvláštnosti jedinců s mentálním postižením. Specifika vzdělávání osob s mentálním postižením. Poradenství.
- 20)** Speciální pedagogika osob s postižením sluchu. Sluch a sluchové vnímání, kompenzační technické pomůcky a prostředky, komunikace osob se sluchovým postižením. Výchova a vzdělávání osob se sluchovým postižením. Poradenství.
- 21)** Speciální pedagogika osob s postižením zraku. Cíl a struktura tyflopédie, osoba se zrakovým postižením. Klasifikace jednotlivých kategorií osob se zrakovým postižením. Výchova a vzdělávání jedinců se zrakovým postižením, speciální pomůcky a technické prostředky pro tyto osoby. Poradenství.
- 22)** Speciální pedagogika osob s postižením hybnosti. Základní terminologie somatopedie, její pojetí. Primární a sekundární postižení hybnosti. Základní charakteristika jedinců s tělesným postižením, nemocí a zdravotním oslabením. Přehled nejčastějších tělesných postižení, nemocí a zdravotního oslabení.
- 23)** Problematika somatopedie s ohledem na osoby nemocné a zdravotně oslabené, chronická onemocnění. Výchovně vzdělávací proces v nemocničních a lázeňských zařízeních. Herní specialista, instruktor s herním zaměřením v APA a obdobné profese - role ve zdravotnictví.
- 24)** Poruchy autistického spektra. Základní charakteristika jedinců s poruchami autistického spektra, typy poruch, projevy, specifika výchovně vzdělávacího procesu. Poradenství.
- 25)** Výchova a vzdělávání osob se zdravotním postižením jako součást komprehenzivní rehabilitace. Proces výchovy a vzdělávání jedinců se zdravotním postižením v průběhu života. Poradenství ve výchovně-vzdělávacím procesu (specifika dětí, adolescentů, seniorů).

- 26)** Speciální pedagogika osob s poruchami chování a emocí. Vymezení oboru etopedie, etopedický slovník. Rizikové chování, klasifikace poruch chování, konkrétní projevy. Diagnostická kritéria poruch chování a problémového chování. Komplexní péče o osoby s poruchami chování, současné trendy.
- 27)** Adiktologie. Diagnostická kritéria závislosti, faktory vzniku závislostního chování. Tradiční a nové formy závislostního chování. Základní rozdělení omamných a psychotropních látek, konkrétní příklady. Prevence všeobecná a specifická, primární, sekundární a terciální. Poradenství v adiktologii.
- 28)** Vývojové poruchy pozornosti a chování (hyperkinetická porucha, porucha impulzivity). Vymezení pojmu poruch pozornosti – ADD, ADHD, projevy chování, sociální aspekty a přístup k těmto osobám, didaktické zásady výchovy a vzdělávání.
- 29)** Speciální pedagogika osob s narušením komunikační schopnosti. Logopedie jako vědní obor, základní terminologie, terminologická kritéria. Základní pojmosloví, okruhy narušení komunikační schopnosti. Vztah laterality a komunikace. Nejčastější narušení komunikační schopnosti, jejich etiologie a prevence. Pojetí ucelené péče o osoby s narušením komunikační schopnosti. Pomůcky a technické prostředky pro tyto jedince.
- 30)** Specifické vývojové poruchy učení. Terminologické vymezení, etiologie, klasifikace, symptomatologie. Nеспецифické a specifické projevy, diagnostika a možnosti intervence. Možnosti využití pohybových aktivit při reedukaci a intervenci u osob s poruchami učení.
- 31)** Problematika osob s kombinovaným postižením (vícenásobným postižením, souběžným postižením více vadami). Etiologie, kategorizace, typy komunikace. Výchovná rehabilitace, individuální výchovné programy, systém komprehenzivních služeb. Poradenství.
- 32)** Problematika osob ve vězeňství. Základy penologie. Současný stav ve vazebních věznicích. Pedagogické a další profese spojené s vězeňstvím, jejich obsah a úkoly.
- 33)** Osoby s duševním onemocněním. Klasifikace psychiatrických poruch dle WHO. Charakteristika psychiatrických léčen. Základní legislativa a podpora při začlenění psychiatrických pacientů zpět do života.